

SÖKANDE

Lambertsson Sverige AB, 556190-1637

Ombud:
Bolagsjurist Maria Forsberg
Peab AB
Box 808
169 28 Solna

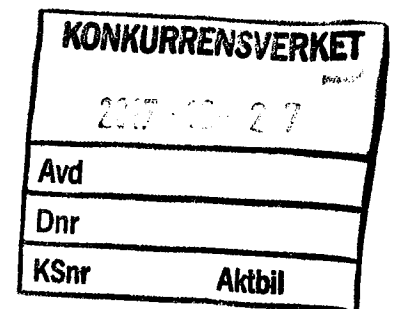
MOTPART

Statens Fastighetsverk, 202100-4474

Ombud:
Advokat Magnus Nedström
Advokatbyrån Sigeman & Co AB
Anna Lindhs plats 4
211 19 Malmö

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

BAKGRUND

Statens Fastighetsverk (SFV) genomför avrop genom förnyad konkurrensutsättning avseende solcellsanläggning Stockholms slott med tillämpning av ramavtal solelanläggningar, dnr 222-2659/14. Tilldelning kommer att ske enligt utvärderingsmodell om lägst pris i euro/kW. De tre ramavtalsleverantörerna inkom samtliga med ett avropssvar. I ett tilldelningsbeslut den 20 september 2017 antogs Drivhuseffekten ApS (Drivhuseffekten) som vinnande anbud.

YRKANDEN M.M.

Lambertsson Sverige AB (Lambertsson) ansöker om överprövning och yrkar att rätten ska besluta att tilldelningsbeslutet ska upphävas och att SFV:s anbudsutvärdering ska göras om på så sätt att Drivhuseffektens anbud inte ska beaktas. Som grund anges att SFV har antagit ett anbud som inte uppfyller samtliga ska-krav och att anbudet från Drivhuseffekten därmed borde ha förkastats. SFV:s agerande är i strid med principerna om likabehandling och transparens samt huvudprinciperna i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (ÄLOU). Lambertsson har genom att inte tilldelas upphandlingen lidit eller kan komma att lida skada. Till stöd för talan anförs även bl.a. följande.

Av den tekniska rambeskrivningen i upphandlingen framgår att växelriktare ska vara CE-märkta. Den av Drivhuseffekten offererade växelriktaren uppfyller inte lagstiftningen på CE-märkning i Sverige. Någon möjlighet att offerera en produkt som i framtiden kan komma att CE-märkas föreligger inte. För att CE-märkning ska kunna ske i Sverige krävs att installationsanvisningar och användarinstruktion finns på svenska, vilket följer av bl.a. 3 kap. 8 § Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd om hur elektriska starkströmsanläggningar ska vara utförda (ELSÄK:FS 2008:1).

Leverantören har själv uttryckt att den offererade växelriktaren inte uppfyller i Sverige ställda krav.

Av den tekniska rambeskrivningen framgår även att där särskilda krav inte angetts väljer anbudsgivare fritt inom ramen för svenska normer och myndigheters föreskrifter. Det finns därmed ett krav på att offererad produkt ska uppfylla svenska normer och föreskrifter. Drivhuseffekten har i sitt anbud offererat en växelriktare som inte är certifierad för den svenska marknaden då den inte uppfyller den svenska standarden SS 50 438. Även tillverkaren själv uppger att man inte uppfyller standarden. Anläggningen ska därtill installeras i elnät tillhörande Ellevio varför Ellevios tekniska anvisningar för elinstallation måste följas. Av dess anvisningar följer att reläskydd ska följa standarden SS EN 50 438.

Upphandlingsdokumentet kan inte tolkas på annat sätt än att kraven på offererad produkt ska vara uppfyllda redan då anbudet lämnas. Det är inte fråga om några kontraktsvillkor utan ska-krav. Det framgår även utav leverantörens egna uppgifter att de aktuella kraven inte kommer att kunna uppfyllas ens vid en eventuell framtida fullgörelse av uppdraget. Växelriktaren kommer inte att byggas med ett reläskydd som uppfyller standarden SS 50 438 och manualer kommer inte att översättas till svenska.

SFV bestrider bifall till ansökan och anför som grund för sin inställning följande. SFV har varken i ramavtalsupphandlingen eller i avropsförfrågan uppställt de krav som Lambertsson påstår. SFV har därmed inte överträtt någon bestämmelse i ÄLOU eller någon av de grundläggande unionsrättsliga principerna genom att anta anbudet från Drivhuseffekten. SFV har tvärtom varit skyldiga att beakta anbudet från Drivhuseffekten. Till stöd härför anføres bl.a. följande.

I förfrågningsunderlaget för upphandlingen i avsnittet AFB.52 anges uttömmande de krav på produkterna vars uppfyllelse skulle visas i anbudet. Det sägs inget där om att anbudet skulle innehålla bevis eller uppgift till stöd av att vissa handlingar redan vid anbud fanns att tillgå på svenska eller att standarden SS 50 438 uppfylldes. Inget av de krav som åberopas i målet utgör därmed ett ska-krav som angivits i förfrågningsunderlaget och beträffande vars uppfyllelse det infortrats bevisning av visst slag.

Enligt den tekniska rambeskrivningen som ingick i förfrågningsunderlaget i ramavtalsupphandlingen ska växelriktare vara CE-märkta. Varken förfrågningsunderlaget i ramavtalsupphandlingen eller i avropsförfrågan ställer något krav på att detta ska visas eller på annat sätt beröras i leverantörernas anbud. SFV har inte heller uppställt något krav på att manualer eller andra handlingar skulle finnas på svenska redan vid anbudstidens utgång. Kravet är med andra ord att betrakta som ett kontraktsvillkor, vilket betyder att det behöver vara uppfyllt först vid tidpunkt för leverans. Det är därtill ostridigt att den växelriktare som offererats av drivhuseffekten är CE-märkt och den uppfyller därmed det angivna kontraktsvillkoret. I den mån ELSÄK:FS 2008:1 skulle innebära att manualer ska finnas på svenska är det tillräckligt att dokumentet i fråga finns på svenska vid tidpunkten för leverans.

SFV har inte heller uppställt ett krav på att växelriktaren ska uppfylla standarden SS 50 438 eller att anbudet skulle innehålla information eller dokumentation som visade att standarden uppfylldes. Standarden SS 50 438, liksom standarder i allmänhet, är verktyg som är frivilliga att använda för att underlätta efterlevnaden av en viss lagstiftning. Det finns dock inte någon lag, förordning eller föreskrift som ställer krav på att standarden måste uppfyllas. I den mån krav enligt denna standard skulle vara relevanta och behöver uppfyllas av offererade växelriktare är det tillräckligt att så är fallet vid tidpunkt för leverans. Det är därmed fråga om ett kontraktsvillkor. Standarden ifråga gäller dessutom endast för mindre anläggningar som

ansluts till lågspänningsnätet och är inte tillämplig för den växelriktare som offererats av Drivhuseffekten.

Det tillbakavisas slutligen att anvisningar som lämnats av den utomstående nätägaren Ellevio skulle utgöra del av förfrågningsunderlaget eller ingå bland de tekniska krav som gäller för upphandlingen som sådan. SFV har inte hänvisat till dessa anvisningar och dess innehåll saknar därför relevans.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättsliga utgångspunkter

Den 1 januari 2017 trädde lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) i kraft och ersatte ÄLOU. Av övergångsbestämmelserna till LOU framgår att ÄLOU gäller för sådan upphandling som har påbörjats före ikraftträdandet. ÄLOU blir därmed tillämplig i detta mål.

— Av 1 kap. 9 § ÄLOU framgår att upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 16 kap. 6 § ÄLOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts. Överprövning av en upphandling får inte ske efter det att avtal har slutits mellan den upphandlande myndigheten och en leverantör.

SFV:s upphandlingsdokument

Av avsnittet *AFB.22 Förteckning över förfrågningsunderlag* i de administrativa föreskrifterna för ramavtal soleanläggningar (administrativa föreskrifterna) anges att förfrågningsunderlaget bl.a. består av handlingen teknisk rambeskrivning soleanläggningar SFV daterad 2015-02-12 (teknisk rambeskrivning).

I avsnittet *6 El- telesystem* i den tekniska rambeskrivningen framgår bl.a. att där särskilda krav inte angetts väljer anbudsgivare fritt inom ramen för svenska normer och myndigheters föreskrifter. I avsnittet *SJF.3 Växelriktare* i den tekniska rambeskrivningen framgår bl.a. att växelriktare ska vara CE-märkta och dimensioneras på det sätt att AC-effekten inte understiger 85 procent av den installerade solcellseffekten.

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om SFV förfarit i strid med ÄLOU genom att anta anbudet från Drivhuseffekten och om anbudet borde ha förkastats.

Förvaltningsrättens överprövning tar inte sikte på avropets materiella resultat utan endast på om myndigheten förfarit formellt korrekt och iakttagit de upphandlingsprinciper och förfaranderegler som anges i ÄLOU.

Lambertsson har anfört att SFV antagit ett anbud med en offererad produkt som inte uppfyller samtliga ska-krav angivna i den tekniska rambeskrivningen och att man därmed agerat i strid med ÄLOU. SFV motsätter sig detta och menar att man varken i ramavtalsupphandlingen eller i avropsförfrågan uppställde de krav som Lambertsson påstår. Kraven är istället att betrakta som kontraktsvillkor och behöver vara uppfyllda först vid tidpunkten för leverans.

Den tekniska rambeskrivningen

Frågan som förvaltningsrätten inledningsvis har att ta ställning till är om kraven som uppställs i den tekniska rambeskrivningen är obligatoriska krav (ska-krav) eller om det istället rör sig om kontraktsvillkor.

I en upphandling utgör förfrågningsunderlaget en central del av förfarandet och en förutsättning för att underlaget ska kunna fylla sin konkurrensupp-sökande funktion är att potentiella leverantörer kan vara säkra på att de obligatoriska krav som ställs i det upprätthålls under hela förfarandet. En upphandlande myndighet måste därför redan vid framställandet av förfråg-ningsunderlaget se till att de krav som ställs är proportionerliga i förhållande till föremålet med upphandlingen på så sätt att kraven är adekvata och relevanta och inte går utöver vad som rimligen bör krävas av den som vill lämna ett anbud (jfr HFD 2016 ref. 37).

I avsnittet *AFB.22 Förteckning över förfrågningsunderlaget* i de administra-tiva föreskrifterna anges att förfrågningsunderlaget består av bl.a. teknisk rambeskrivning. Förvaltningsrätten anser att denna formulering inte kan tolkas på annat sätt än att den tekniska rambeskrivningen är en del av för-frågningsunderlaget. De krav som är utformade som ska-krav i den tekniska rambeskrivningen utgör därmed även obligatoriska krav i förfrågnings- underlaget.

Standarden SS 50 438

I avsnittet *6 El- telesystem* i den tekniska rambeskrivningen anges att där särskilda krav inte angetts väljer anbudsgivare fritt inom ramen för svenska normer och myndigheters föreskrifter. Lambertsson menar att man i denna formulering kan utläsa att den offererade produkten därmed måste uppfylla standarden SS 50 438.

Förvaltningsrätten anser att det inte finns stöd för denna tolkning. Avsnittet *6 El- telesystem* är inte utformat som ett ska-krav. Det framgår inte heller av förfrågningsunderlaget eller av övriga handlingar i målet att standarden SS 50 438 ska vara uppfylld för den offererade produkten. Det finns därmed inget ska-krav i upphandlingen om aktuell standard. Vad Lambertsson har anfört medför därför inte att Drivhuseffektens anbud ska förkastas på denna grund.

CE-märkning

I avsnittet *SJF.3 Växelriktare* i den tekniska rambeskrivningen anges att växelriktare ska vara CE-märkta. Förvaltningsrätten anser att detta är ett obligatoriskt krav som den offererade växelriktaren måste uppfylla.

Det är tvistigt huruvida Drivhuseffektens offererade växelriktare faktiskt är CE-märkt. Lambertsson menar att så inte är fallet eftersom att installationsanvisningar och användarinstruktioner inte finns på svenska och att detta har bekräftats av tillverkaren. Lambertsson hänvisar även till vad som anges i bl.a. 3 kap. 8 § ELSÄK:FS 2008:1. SFV menar i sin tur att den offererade växelriktaren är CE-märkt, vilket framgår av tillverkaren, och att det i upphandlingen inte finns uppställt några krav om att manualer ska finnas på svenska.

Både Lambertsson och SFV hänvisar till samma epostmeddelande från tillverkaren Delta Energy Systems (Germany) GmbH. I meddelandet anges följande: *“Only when CE declaration (we have) and QIG/Manuel will be translated in Swedish (not available yet) we will add these into the list of supported countries”*.

Förvaltningsrätten anser inte att man av texten ovan kan utläsa om växelriktaren faktiskt är CE-märkt eller inte. Däremot framgår att det saknas manual-

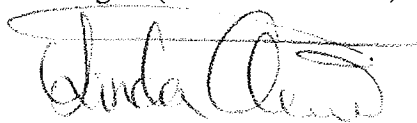
er på svenska. I upphandlingsdokumenten uppställs dock inte något uttryckligt krav på att manualer ska finnas på svenska, utan enbart att växelriktare ska vara CE-märkta. Inte heller hänvisningen till ELSÄK:FS 2008:1 ändrar denna bedömning. Någon övrig bevisning till stöd för att växelriktaren inte är CE-märkt har inte framkommit. Den upphandlande myndigheten anser därtill att den offererade växelriktaren uppfyller kravet om CE-märkning, vilket måste tillmätas viss betydelse. Förvaltningsrätten anser därmed att Lambertsson inte har förmått visa att Drivhuseffekten inte uppfyller det uppställda ska-kravet på CE-märkning. Drivhuseffektens anbud ska därför inte förkastas på denna grund.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten anser sammanfattningsvis att det inte är visat att SFV har agerat i strid med de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i ÄLOU genom att inte förkasta Drivhuseffektens anbud. Det har inte heller framkommit några övriga skäl att ingripa mot avropet. Lambertssons ansökan om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1A LOU).

Linda Åslin
Tf. rådman

Förvaltningsrättsnotarien Erik Lindmark har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens avgörande ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Adressen till förvaltningsrätten framgår av avgörandet.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av avgörandet. Om avgörandet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när det kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag som avgörandet meddelades. För offentlig part räknas tiden för överklagande alltid från den dag avgörandet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

Prövningstillstånd i kammarrätten

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Överklagandets innehåll

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person- eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Även adress och telefonnummer till arbetsplatsen ska anges, samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning.

Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

Om samtliga ovan nämnda person- eller adressuppgifter har lämnats tidigare i målet och fortfarande är aktuella behöver de inte uppges igen. Om någon uppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. uppgift om det avgörande som överklagas – förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för avgörandet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens avgörande som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Forts. nästa sida

Avtal före laga kraft i vissa mål

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens avgörande har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,
- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, eller
- lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan fyra förstnämnda lagarna och i 20 kapitlet i de två sistnämnda lagarna.

Ytterligare information

Behöver ni fler upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till förvaltningsrätten.

